

Příloha A – Ukázka rozhovoru

Dobrý den, ráda Vás osobně poznávám.

Dobrý den, i já Vás.

Chtěla bych Vás ještě předtím poprosit, než začneme samotný rozhovor, jestli si ho mohu nahrávat?

Ano, to můžete. Ale použijte ho prosím pouze pro svoji bakalářskou práci.

Mohli bychom rovnou přejít k rozhovoru? (představování proběhlo již přes email)

Ano, jistě ☺.

Vzhledem k tomu, že se dnes vidíme poprvé, mohla byste mi říci něco o Vás a Vaší rodině?

Žijeme na menším městě (5000 ob.), máme 5 dětí, ale jedna dcera, které je 22 let už žije 3 roky v Anglii. Nejstarší Alice (26 let) žije pořád doma a má notebook a „chytrý“ telefon. Syn František (17 let) má jen telefon, tablet si rozbil, notebook používá můj. Dcera Markéta (10 let) má tablet i telefon. Nejmladší dcera Petra má tablet. Pak máme ještě jeden „lepší“ tablet společný, původně kupovaný do auta na pohádky místo DVD přehrávače, ale samozřejmě se používá na hraní a surfování po internetu i doma. Já s manželem máme oba opět každý svůj mobil a notebook. Manžel má služební, já soukromý, ale používám ho i na pracovní věci. Žijeme v rodinném domku. Já pracuji jako administrativně-pedagogická pracovníce v mateřském centru a manžel je vedoucí výroby na svařovně. Ačkoliv máme docela slušné elektronické vybavení, neslouží jako náplň veškerého našeho volného času. Děti mají každý den nějaké kroužky, dělají sporty, o víkendech jezdíme na chalupu nebo na výlety, v zimě lyžujeme apod. Takže, naštěstí nejsou děti jen na tabletech.

Je sympatické, že máte tolik dětí. Z toho, co jste teď řekla, předpokládám, že se budeme bavit o Vaší dceři Markétce, protože odpovídá kritériím, která jsem Vám posílala. V kolika letech tablet Markéta dostala?

Markéta ho dostala pod stromeček ve 3. třídě (9 let), protože si ho moc přála a jsou třída ve škole, kde se experimentálně využívá tabletů i při výuce.

Jaké tedy byly hlavní důvody, proč jste tablet pořídili?

Markétka si ho přála, a navíc to bylo příhodné vzhledem k výuce na škole.

Poprvé se setkávám s rodinou, která má šanci účastnit se výuky s pomocí tabletu. Jak jste spokojena s tímto stylem výuky? Jak na tento možný směr vyučování nahlížíte? Máte nějakou zpětnou vazbu od dcery?

Tablety ve škole se mi nelíbí. Markétka neumí kloudně psát psacím písmem, normální slovní úlohy v matematice snad vůbec nedělají, jen nějaké testy přes internet. Podle mě to nemá žádný přínos. A ani Markétka z toho není nijak nadšená. Možná nějaké dítě, které k nějakému podobnému médiu nemá přístup doma, tak je nadšenější. Markétka to bere jako sešit.

Cítím, že s tím opravdu nejste spokojena. Ale nespokojenost Vás nevedla k přemýšlení, že byste tuto situaci řešili?

Zatím to nechávám být, dcera má ve třídě kamarádky a o změně neuvažujeme. Pravda je, že žádný zvláštní přínos nevidím.

Jakým způsobem a kdy trávíte nejvíce čas společně jako rodina?

Přes týden moc času společně netrávíme, protože, než se všichni sejdeme z práce a kroužků, je večer, takže se scházíme jen u večeře a pak už se holčičky chystají do postele. Jen jednou týdně nám to vychází, že jsme doma všichni dřív, a to pak jezdíme pravidelně do bazénu. O víkendu je to lepší, to jezdíme na chalupu na hory nebo na různé víkendové výlety. To pak podle ročního období buď lyžujeme, jezdíme na kolech nebo vyrážíme na túry. Také všichni milujeme houbaření, což jsou vlastně také takové menší túry. Pravidelně jednou týdně od podzimu do jara chodíme na chalupě (pokud tam tedy zrovna jsme, samozřejmě) do sauny a máme tam i koupací sud, kde se topí kamínky, takže se tam společně koupeme i v zimě. Televizi na chalupě nemáme, takže večery trávíme buď společenskými hrami, nebo, a to asi častěji, si děti vyberou nějakou pohádku a tu jim pak pustíme z projektoru na plátno. Doma přes víkend nebýváme nikdy. To až teď, kvůli mojí škole, jsme pár víkendů v roce doma i o víkendu, když mám školu i v sobotu. Ale to manžel většinou bere holčičky a jede s nimi k babičce.

Hned na začátku jsem zjistila, že máte v rodině poměrně dost elektronických zařízení. Pochopitelně měli starší sourozenci tablet dříve než Markétka, změnilo se něco s příchodem dalšího tabletu ve společně tráveném čase?

S pořízením tabletu se na společně tráveném čase nic nezměnilo, protože když jsme všichni pohromadě doma či na chalupě a nemáme zrovna nějakou práci, tak děti na tabletu nejsou. Spíš ho využívají jako vyplnění volného času, když nemají nic lepšího. Jeden víkend jsme jim letos na podzim nechali celý den tablety k dispozici, protože jsme na ně neměli čas a měli jsme nějakou práci. Mysleli jsme, že budou celý den na tabletu, ale potěšilo nás, že to vydržely jen asi hodinu, pak si stejně šly hrát ven. V létě, když je hezky, tak si na tablet vzpomenou taky až večer. Sice se mi to moc nelíbí, víc by se mi líbilo, kdyby si vzaly knížku, ale беру to tak, že doba je taková, a když jim to budeme zakazovat, najdou si způsob, jak se k němu dostat, a ještě se naučí nám lhát a podvádět (takový případ jsme měli v okolí).

Jinak Markétka chodí na piáno, hudební nauku a výtvarku do ZUŠ, na gymnastiku a na horolezectví, takže každý den má odpoledne nějaký program. A bydlíme přes 2 km od centra a na kroužky a z kroužků si chodí sama, takže má opravdu každé odpoledne nějaký program a pohyb, takže nevidíme velký problém v tom, že si pak ve volných chvílích sedne k tabletu. Větší problém vidíme v telefonu, protože ten je dnes už běžnou součástí života. Navíc tím, že chodí na kroužky sama, chce, aby ho měla pro jistotu u sebe, a tak ho má po ruce pořád. Proto neustále Markétka někde něco z telefonu poslouchá, hraje hry nebo si píše s kamarádkami. Na tablet už musí mít čas sednout si k němu.

K čemu Markétka využívá tedy tablet? Předpokládám, že tedy k výuce ve škole a kromě toho, když se k němu už dostane?

V současnosti Markétka tablet využívá hlavně v autě a večer na pohádky a k přístupu na internet. Ona upřednostňuje telefon a tablet si nárokuje ta naše nejmladší. Osobně tablet taky nepoužívám. Když nemám k dispozici notebook, tak mi telefon přijde šikovnější. A zřejmě tak to má i Markétka. Mohla by se dostat i k notebooku, ale, jak jsem říkala, používá nejvíc mobil.

Ted' mě zaujala Vaše poznámka, že si tablet nárokuje Vaše nejmladší dcera. Ta ještě nemá telefon?

Zatím nechodí do školy, takže si telefon jen občas půjčí od sestry, ale do budoucna počítáme, že telefon pořídíme.

Říkáte, že se příchodem tabletu nic nezměnilo. Takže se neobjevily situace, kdy jste museli Markétku odtrhávat od tabletu, protože zanedbávala jiné činnosti, či jiné obdobné situace? Ptám se na základě svých osobních zkušeností a také jsem již vedla několik rozhovorů před Vámi a jiní rodiče tyto situace popisují.

Od tabletu jí neodtrháváme, spíš od toho telefonu. Je schopná ho mít celý den v ruce. Ráno snídat s mobilem v ruce, jít do školy i usínat s mobilem v ruce. Většinou poslouchá písničky nebo kouká na různé blogy. A taky pořád chatuje s kamarádkami. Kvůli tabletu nic nezanedbává, ale už se stalo, že zapomněla na kroužek kvůli mobilu.

Jak jste tuto situaci řešili?

Už si to přesně nepamatuji, ale myslím, že jsme jí ho na chvíli zakázali.

Už podruhé jste zmínila, že je v popředí spíše mobil. Proč si myslíte, že tomu tak je a bylo to tak vždy?

Na tablet si Markétka musí najít čas, telefon má neustále při sobě. Pravdou je, že mobil je menší a tedy „šikovnější“ na použití. Zároveň jsou na něm dostupné všechny funkce, které děti využívají, tedy přístup k internetu, facebooku a nějaké hry pro zkrácení dlouhé chvíle. Tablet se využívá hlavně na hraní graficky náročnějších her a na sledování pohádek a filmů, což vyžaduje opravdu více času a klidu než sledování mobilu. Užívají ho více doma, mobil mají u sebe po celý den.

Případně kdy se to změnilo?

Tablet přišel až po mobilu, který máme my rodiče jako prostředek ke kontaktu s dítětem a pro větší pocit kontroly nad jeho pohybem během dne. Děti to ale mají jinak, pro ně mobil (i tablet) spíše společníkem. Takže záleží na situaci, ale tablet už je trochu nadstandard, další přístroj, který lze využít.

Volný čas má Markétka vyplněný hojně, jak jste již říkala, ale chodí také jen tak ven? Má v okolí také nějaké kamarády/kamarádky?

Markétka má 2 „lepší“ plus pár dalších kamarádek, se kterými tráví většinu volného času. Vzájemně se navštěvují, jedna s námi čas od času jezdí i na chalupu. Máme na zahradě bazén,

takže od jara do podzimu jsou holky v bazénu. Teď přes zimu tráví doma víc času, protože je brzy tma, ale v létě má povoleno být venku až do 20,00. Bydlíme na malém městě, takže je to možné. Vždycky jen musí nahlásit, kam jde. Bohužel jsem ale vyzozorovala, že i když jsou holky jen tak spolu, tak stejně ten mobil mají pořád v ruce a vzájemně si pořád něco ukazují nebo si chatují, i když jsou vedle sebe.

A tablet si sebou ven neberou?

Neberou, vystačí si s mobilem. Výjimkou je, když jde ke kamarádce přespat, to si někdy tablet vezme.

Pokud byste měla porovnat všední a víkendové dny, jaký je mezi nimi rozdíl? Samozřejmě vzhledem k tématu rozhovoru – má Markétka někdy větší tendence usedat k tabletu než jindy?

Co se týče rozdílu mezi víkendem a pracovním týdnem, tak rozdíl nevidím. Když nemá lepší zábavu, tak je na telefonu nebo tabletu bez ohledu na to, kde je. Z toho, že pořád visí na síti, moc radost nemám, ale ona má spoustu různých aktivit i kamarádů, tak se snažím to moc nezakazovat. Máme v okolí případ, že to rodiče synovi zakazovali a on pak začal chodit za školu, aby se dostal k počítači, když nebyli rodiče doma.

Ještě mě napadlo, že se Markétka zas skoro vůbec nedívá na televizi, což dělali její starší sourozenci, když ještě počítače a tablety nebyly tak rozšířené. Takže je to asi jedno, jestli sedí u televize nebo u tabletu.

Jaká máte pravidla pro používání tabletu?

My omezení ani pravidla žádná nemáme, zatím to nebylo třeba. Pokud by byla, tak by byla stejná pro všechna média.

Takže opravdu nejsou žádná pravidla, ani se děti nemusejí zeptat, zda na tablet mohou, žádné časové omezení? Omlouvám se, jestli to vyznívá, že Vás k něčemu tlačím, ale je to pro mě překvapivé.

(Smích) My máme asi obecně pravidla nastavená volněji, než je v Čechách obvyklé. Moje obě babičky nebyly Češky, z toho jedna byla Dánka, takže jsem měla možnost už jako dítě pozorovat rozdíly ve výchově dětí u nás a v Dánsku. A co si pamatuji, tak mi přišlo, že bratřenci byli na rodiče z mého pohledu drzí, byli dost rozmazlení apod. Jejich rodičům to evidentně nevadilo, brali je hodně jako partnery. Pak se to najednou v dospělosti zlomilo, jsou to normální slušní muži s vlastními rodinami, ale mají mnohem hezčí vztah s rodiči. To na mě zapůsobilo, takže, když se mi narodila v roce 1990 dcera, řekla jsem si, že půjdu nějakou cestou mezi. Neuznávám dnešní moderní „nevýchovu“, to je jen nepochopení věci. My pravidla máme a za jejich porušení musí už od malička nést zodpovědnost. Myslím, že tím, že od miminka po nich nechceme nějaké nesmysly (mohou mluvit do toho, co si vezmou na sebe a podobné pro ně důležité věci), tak ony vědí, že když už po nich něco chceme, je potřeba poslechnout. Nemusím je mlátit, křičet na ně, vyhrožovat, většinou stačí se jen podívat a vědí, kdy přestřelily. Moje sestra to jednou komentovala slovy: Ty vaše děti vůbec neposlouchají, jediné štěstí je, že nezlobí“.

A takhle je to i s tabletem. Nemusíme nějaká pravidla nastavovat, ono to podle nás není potřeba. Kdyby se to nějak vymykalo, asi bychom to řešili. Ale jestli si v tomhle ročním období, kdy se nedá stejně nic jiného dělat, večer sedne k tabletu nebo mobilu, vůbec mi to nevádí. Proč taky? Vidím to v jiných rodinách, že když nemají tablet, tak se dívají na televizi. A to mi přijde prašť jako uhoď. A děti mají tolik různých fyzických aktivit, že chvilka zklidnění jim nemůže uškodit. Včera přišla Markétka domů až v 19,00 (po obědě byla doma jen na skok, napsala si úkol, cvičila na piánko a pak šla ven a na kroužek), tak proč by se nemohla v posteli kouknout s Petruškou na nějakou krátkou pohádku? Ony za pohádku považují i vlogy na téma, jak si krásně nalakovat nehty.

A, aby se musely o přístup na svůj tablet doprošovat, to už mi přijde úplně absurdní. Je přece jejich...

Myslíte si, že by Markétka vnímala tablet ještě jako odměnu nebo už to bere jako automatickou součást svého každodenního života?

Určitě ne jako odměnu. Spíš se těšila, až bude velká a tablet nebo telefon dostane. Ale myslím, že s tím počítala. Je to jako s aktovkou. Petruška se těší, až dostane pod stromeček aktovku, ale až půjde do druhé třídy, už to bude považovat za samozřejmost, že ji má. Jako trest jsme odebrání tabletu a mobilu použili v tom případě, co jsem popisovala, jak zapomněla na kroužek. Ale nejsme moc zastánci nějakých zákazů a je mi jasné, že pro děti je to dnes důležité.

Ted' tomu možná dobře nerozumím. Říkáte, že nejste zastánci zákazů, ale je Vám jasné, že je to pro děti důležité. Co je pro děti důležité?

Důležité je nastavit hranice kam až je možné zajít. Pokud dítě ví, že má nejprve napsat úkol a pak může jít ven nebo si hrát s tabletem, nemůže to dělat naopak. Kolik času si ale na napsání úkolu vyčlení, nechávám na něm. Rodiče musí dbát, aby nastavená pravidla byla respektována, a děti se k nim mohou vyjadřovat. Co je ale domluveno, musí platit.

Ještě by mě zajímala Vaše původní představa, než jste pořídili tablet Markétce, asi jste si nějak představovala kolik času a jak ho na tom bude trávit - liší se tahle představa od nynější reality? Případně v čem?

Myslela jsem si, že bude tablet používat více, ale tím, že má ten chytrý mobil, tak je tablet na vedlejší koleji. Jinak jsem žádnou představu neměla, ale to je asi ovlivněno tím, jaký máme přístup obecně k těmto věcem.

Jaké máte zkušenosti Vy s tabletem?

Já tablet nepoužívám prakticky vůbec. A tím, že ho moc nepoužívám, musím se vždycky nejdřív zorientovat, tak se i snažím nepoužívat ho. Myslím, že manžel to má taky tak. My používáme notebook nebo mobil.

Jaký máte názor na nabízené aplikace, možnosti využití tabletu?

Myslím, si, že je to zařízení naprosto zbytečné a snad i překonané. S nástupem chytrých telefonů přišel o spoustu svých výhod. Je jen větší, ale zase se s ním nedá (tedy aspoň s těmi

našimi) telefonovat. Možná v té škole, když už mermomocí chtějí do škol něco pořizovat. Je levnější, a hlavně mobilnější než počítače.

Dovede si představit, že by měl tablet využití ve Vašem zaměstnání? Případně v čem konkrétním by Vám mohl v práci být nápomocný?

Ve své práci si nedovedu představit, že bychom tablet využívaly. Maminky mohou být na tabletu doma, do mateřského centra chodí za živými lidmi. Na maily, účetnictví apod. mám notebook. Manžel v práci taky používá notebook.

Z předchozí konverzace mi přišlo, že Markétka má přístup k internetu na tabletu? A v případě, že to tak je, jaké připojení je jí dostupné?

Markétka má doma přístup k wi-fi. Data nemá, a to ani na mobilu.

Vnímáte nějaké dopady tabletu na své dítě? Případně jaké?

Jediného dopadu, co jsem na Markétce pozorovala je, že má o současné populární hudbě lepší přehled než já. Na hudebním festivalu poznala v davu nějakého blogera. Já ho sice taky někde zaregistrovala, ale v davu bych ho nepoznala.

Máte tedy pocit, že užívání tabletu ve vaší rodině přineslo nějaké výrazné změny pro společně trávený čas nebo že by ovlivnilo chování vaší dcery.

Myslím, že je jenom jedním z možných prostředků, jak se zabavit, nějaké výrazné klady či zápory v něm opravdu nevidím. Pokud bychom tablet neměli, dcera stejně bude využívat telefon a na pohádku se koukne na notebooku či v televizi. A to má stejné dopady, jako kdyby byla na tabletu – zdravotní, pasivní trávení volného času atd. My jako rodiče jim nabízíme alternativu vyžití a naštěstí zatím dávají přednost společným zážitkům.

Mluví se také o různých nástrahách internetu. Máte pocit, že Markétka vnímá, že by internet nemusel být jen dobrý?

O nástrahách internetu samozřejmě víme, mluvíme o tom, ale věřím, že jsou moje děti svéprávné a zodpovědné. Markétka moc chtěla být na Facebooku, tak jí ta naše nejstarší vytvořila profil. Markétka si začala přidávat hned každého, kdo o přátelství požádal. Tak jsme si o tom promluvili, i Alice jí to vysvětlila (od sestry je to zas jiné než od rodičů) a od té doby si přidává jen, koho osobně dobře zná. Navíc si přidala nějakého kamaráda, kterého moc nemusí, on se do ní zamilovat a začal jí bombardovat vyznáními lásky. To jí obtěžovalo, takže si ho zablokovala. To bylo myslím dostatečně poučné, že si má soukromí víc hlídat. Taky jsem jí pustila pár dílů z ovce.sk, ale kroutila u toho pubertácky očima, že to už brali ve škole.

Jak vnímáte roli školy, jak se staví k prevenci možných problémů internetu?

Průběžně asi děti informují o tom, co by mohlo nastat, když nebudou dostatečně opatrné. Přiměřeně k věku mají i nějaké přednášky na tyto témata.

Máte nastavenou nějakou rodičovskou kontrolu?

Rodičovskou kontrolu nastavenou nemáme.

Jak kontrolujete/dohlížíte na své děti, na Markétku, aby třeba nesledovaly něco, co by neměly. Máte přehled, zda jim například někdo prostřednictvím internetu neublíží?

Že si prohlíží něco úplně nevhodného, to si nemyslím. Většinou je na tabletu nebo mobilu v obýváku, kde pořád někdo je, nebo v pokojíčku, kde zas bývá Petruška. Tak myslím, že nemá moc prostoru sledovat něco závadného. Pokud bude něco takového chtít sledovat, myslím, že spíš půjde k nějaké kamarádce a budou to sledovat tam, když nebudou její rodiče doma. Na tohle mají moje děti „smůlu“, když přijdou domů, už tam jsem. Na šikanu po internetu to taky nevypadá, určitě mé děti ví, že mohou s takovým problémem za námi přijít.

Z mé strany je to všechno. Chtěla byste ještě Vy něco k tomuto tématu říci?

Myslím, že nic víc mě už k tématu tabletů nenapadá.

Děkuji Vám tedy za čas, který jste mi věnovala a přeji Vám mnoho šťastných chvil nejen s Markétkou, ale s celou Vaší rodinou.